

บทบรรณาธิการ

6 พัน 6 ทนาว

หลังจากภาคปฏิรูประบบสุขภาพพาทันทีวัดก่อนาคของ ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.... ที่เกิดจากกระบวนการร่างของประชาชน เชนิภาวาระจิงจกการยุบสภาฯ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ความกังวลก็ได้ทวีขึ้นอีกเมื่อมีคำประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 หลังการปฏิรูปการปกครองเมื่อวันที่ 19 ก.ย.

แต่ที่น่าอินตีกคือ ภาคที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนหนึ่งได้แปรความวิตกกังวลไปสู่การลงมือดำเนินการเพื่อจัดการปัญหาให้คลี่คลายในทิศทางเท่าที่จะทำได้ โดยเมื่อวันที่ 28 ก.ย. เครือข่ายส่งเสริมกระบวนการเสนอกฎหมายภาคประชาชน (สทช.) และ ผู้แทนเครือข่ายสมาชิกสุขภาพและภาคสุขภาพทั่วประเทศ ได้รวมตัวกันมายื่นหนังสือเพื่อขอให้คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ช่วยผลักดัน ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ที่เสนอโดยภาคประชาชน ประกาศบังคับใช้ให้เร็วที่สุด ด้วยภาคประชาชนเกรงว่าร่างกฎหมายนี้ต้องตกไปพร้อมกับกาประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หลังจากทีรวมผลักดันกันมายาวนานกว่า 6 ปี

คงยังจำกันได้ว่า ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ย่างกรงโดยผ่านการบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนมากที่สุด ตั้งแต่ ปี 2544 เป็นต้นมา มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นทั่วประเทศกว่า 1,000 เเวที มีเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ เข้าร่วมกว่า 3,000 เครือข่าย มีคนเข้าร่วมกว่า 300,000 คน และมีข้อ 2545 ได้มีกิจกรรมรณรงค์ร่วมพลังสร้างสุขภาพตามรอยพระยุคลบาท วังและบันจกัรชาน 5 สายทั่วประเทศ รวบรวมรายชื่อประชาชนที่สนับสนุนการจกัรชานร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้ถึง 4.7 ล้านคน มอบต่อประธาน ต่อจากนั้น รัฐบาลได้รับเป็นเจ้าภาพผลักดันร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าว แต่กัรชานจกัรชานอยู่ประมาณ 2 ปี ภาคประชาชนจึงได้รวมตัวกันเป็น เครือข่ายส่งเสริมกระบวนการเสนอกฎหมายภาคประชาชน (สทช.) โดยใช้สิทธิตาม มาตรา 170 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 รวบรวมรายชื่อประชาชน 95,410 คน เสนอ ร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ ต่อประธานรัฐสภา

ในที่สุด ปลายปี 2548 รัฐบาลจึงได้เสนอ ร่าง พ.ร.บ.ที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการกฤษฎีกาชุดพิเศษเข้าพิจารณาในสภาฯ พร้อมกับร่างของประชาชนและพรรคการเมือง รวมทั้งสิ้น 5 ร่าง ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร และได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่าง แต่ปรากฏว่าพิจารณาไปได้เพียง 16 มาตรา รัฐบาลได้ประกาศยุบสภาเมื่อเดือน ก.พ.49 มีผลให้การพิจารณาร่าง พ.ร.บ.สุขภาพฯ ต้องยุติลงเพื่อรอการเสนอเรื่องเข้าพิจารณาในคณะกรรมาธิการจากสภาผู้แทนฯ ชุดใหม่

6 ปีที่ผ่านมาถึงวันนี้ของร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ นับเป็นการเดินทางอันเข้มข้น และยังรอการพิสูจน์ว่ากรรมาธิการกัรชานด้วยกระบวนการทางสังคม อันเป็นหลักการสำคัญของการจกัรชาน “กฎหมายแม่บทสุขภาพเพื่อคนไทย” ฉบับนี้จะมโนาคัดในมิติทางนิติบัญญัติอย่างไร ในขณะที่ในทางพฤกษนัย สาขะของการปฏิรูประบบสุขภาพได้ก้าวล้ำไปแล้ว โดยสมาชิกสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2549 ในปลาย ค.ศ.นี้ จะเป็นบทพิสูจน์ที่ดีที่สุด!

เสริมสร้างสุข โดย “ตะวันออก”

ก่อน

หลัง

จดหมายข่าว “เวทีปฏิรูป” จัดพิมพ์โดย สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส) กระทรวงสาธารณสุข บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ปิติพร จันทระ น.ช.ช.ช. บรรณาธิการบริหาร พลินี ศรีอินทร์ บรรณาธิการ อภิญา ตันทวีวงศ์ ที่ปรึกษา นพ.อาทิตย์ จินดาวังคะ กองบรรณาธิการ อรุณี เข็มศิริโชค, กิตติภรณ์จิตตรา, อารดา สุขะสิทธิ์ ศิลปกรรม วิวัฒน์สินธุ์สุวรรณนที ดิตตอง กองบรรณาธิการ โทรทัศน์ 0-2590-2304-18 โทรสาร 0-2590-2311 Email: hsrso@hsro.or.th ความใกล้ชิดฉบับอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้เว็บไซต์ สปรส. www.hsro.or.th

“เวทีปฏิรูป” ยินดีรับข้อเสนอแนะ และข้อเขียนจากภาคปฏิรูปสุขภาพทุกท่าน โดยโปรดส่งจดหมายหรือต้นฉบับเรื่องมายัง สปรส. ชั้น 2 อาคารด้านทิศเหนือสวนสุขภาพ ภายในกระทรวงสาธารณสุข ต.วัดวนาภิรมย์ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

เด็กไทยติดทีวี-คู่มือถือมากกว่าอ่านหนังสือ (ผู้จัดการออนไลน์)

ในเทศกาลหนังสือเด็กและเยาวชน ครั้งที่ 4 มีการเปิดเผยผลสำรวจพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างเยาวชน อายุ 12-23 ปี ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา เขต กทม. เชียงใหม่ ชลบุรี ขอนแก่น และสงขลา จัดทำโดย เอแบคโพลล์ พบว่า ร้อยละ 81.5 ระบุชอบอ่านหนังสือ เริ่มต้นอ่านเมื่ออายุ 5 ปี เรื่องเวลาการอ่าน พบว่า ใช้เวลาอ่านหนังสือเรียนเฉลี่ยประมาณวันละ 1 ชั่วโมง 37 นาที และใช้เวลาอ่านเพื่อเกตุบึกใกล้เคียงกัน คือ เฉลี่ยประมาณวันละ 1 ชั่วโมง 36 นาที และยังพบว่าเยาวชนกลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่ง หรือ ร้อยละ 65.5 ระบุว่าดูโทรทัศน์ วีซีดี มากกว่าอ่านหนังสือ ร้อยละ 20.4 ระบุว่าพอ ๆ กัน เมื่อให้เปรียบเทียบกับการฟังวิทยุ ส่วนใหญ่บอกว่าฟังวิทยุมากกว่าอ่านหนังสือเช่นเดียวกัน และเมื่อเปรียบเทียบกับกาการดูโทรทัศน์ พบว่า ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 43.3 ดูโทรทัศน์มากกว่า

คนไทยจ่ายค่าน้ำมาแสนล้าน (กรุงเทพธุรกิจ)

ข้อมูลกรมสรรพสามิต ระบุว่า จากการเก็บภาษีการผลิตสุราและเบียร์ในปี 2548 ประมาณการได้ว่าคนไทยดื่มสุราถึง 10,000 ล้านลิตร และจ่ายเงินเพื่อซื้อเหล้าถึง 187,000 ล้านบาท ขณะที่ความเสียหายทางเศรษฐกิจจากผลของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ น่าจะไม่ต่ำกว่า 5 แสนล้านบาทถึง 1 ล้านล้านบาทต่อปี ทั้งนี้ ข้อมูลศูนย์วิจัยปัญหาสุรา ระบุว่าคือที่มาของความยากจน ผู้มีรายได้น้อยจะใช้รายได้ของตัวเองหาได้ไปกับการดื่มเหล้าเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าผู้มีรายได้มาก โดยผู้มียรายได้น้อยกว่า 2,000 บาทต่อเดือน จ่ายเพื่อดื่ม 100 บาทต่อเดือน แม้ตัวเลขไม่สูงนัก แต่คิดเป็น ร้อยละ 10 ของรายได้ หากเทียบกับผู้มีรายได้ 20,000 บาทต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายในการดื่ม 415 บาทต่อเดือน หรือ ร้อยละ 0.9 ของรายได้ ก็ถือว่าใช้จ่ายไปกับการดื่มมากกว่าถึง 11 เท่า

จัดตลาดจากแม่เด็กภายในปี (คมชัดลึก)

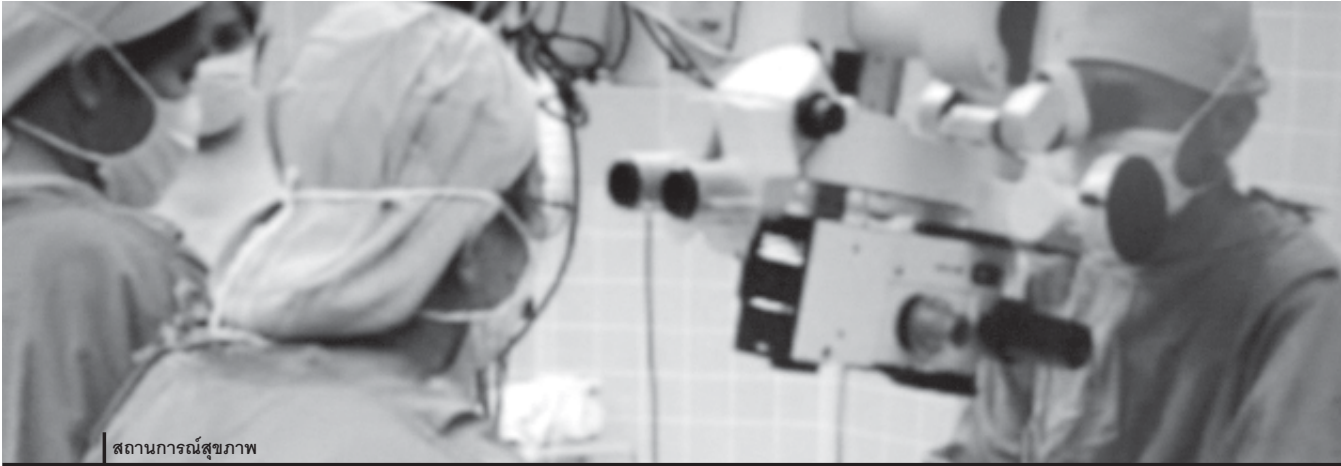
ความคืบหน้าการจัดระเบียบ “ขนมกรุบกรอบ” หลังองค์กรด้านสุขภาพเรียกร้องให้กระทรวงสาธารณสุขเข้ามาควบคุมดูแลโภชนาการและการโฆษณา ทางสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เปิดเผยว่า อย.เห็นด้วยกับมาตรการดังกล่าว โดยจะนำผลวิจัยจากสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล มาเป็นแนวทางกาพัฒนาจาก โดยเบื้องต้นต้องการให้ผู้ประกอบการบอกรายละเอียด และปริมาณของสารอาหาร 5 กลุ่มหลักได้แก่ แคลอรี ไขมัน เกลือ น้ำตาล และโคเลสเตอรอล รวมทั้งการพิจารณาสัญลักษณ์ใหม่ คือ ให้ใช้สีเหลืองให้สัญญาณจรรยาบรรณ โดยรูปแบบอาจออกมาเป็นรูปดาว สีเหลี่ยม หรือวงกลม ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างกาทักวิจยว่าอย่างไรจะให้ผลดีที่สุด จากนั้นจะทำการพิจารณาเพื่อรับฟังความคิดเห็นประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ก่อนที่จะออกประกาศกระทรวงบังคับใช้ต่อไป โดยคาดว่าจะสามารถบังคับใช้ได้ภายในปี ทั้งนี้ตัวเลขผลสำรวจของกระทรวงศึกษาธิการ ระบุว่า เด็กไทยใช้จ่ายเงินเป็นค่าขนมกินเล่นรวมกันปีละ 1.7 แสนล้านบาท หรือเฉลี่ยคนละ 9,800 บาทต่อปี

วิจัยชกัรชานสุขภาพจิตแย (มติชน)

คณะทำงานสาธารณสุขและการพัฒนาคุณภาพชีวิต กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดทำงานวิจัยหัวข้อ “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสุขภาพจิต : แนวทางการเสริมสร้าง พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขสุขภาพจิตของคนไทย” เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี โดยพบว่า คนไทยมีแนวโน้มเกิดปัญหาสุขภาพจิตเพิ่มขึ้น โดย พ.ศ.2540-2544 พบว่าสถานบริการสาธารณสุขทั่วไปมีอัตราผู้ป่วยทางจิต 144 คนต่อประชากร 1 แสนคน ในปี 2540 และเพิ่มขึ้นเป็น 293.2 ต่อประชากร 1 แสนคน ในปี 2544 ทั้งนี้ หากพิจารณาในกลุ่มเด็กและวัยรุ่น พบว่า ในปี 2545 โดยจำแนกตามโรคทางจิตเวชและปัญหาสุขภาพจิต พบว่าปัญหาหลักมาจากความผิดปกติของการพัฒนาจิตใจ ร้อยละ 36.8 ปัญญาอ่อน ร้อยละ 21.5 ความผิดปกติเชิงพฤติกรรมและอารมณ์ที่เริ่มต้นในเด็กและวัยรุ่น ร้อยละ 14.9 พฤติกรรมแบบจิตเภทและความผิดปกติ ร้อยละ 9.9 และความหลังจิตทางอารมณ์ ร้อยละ 7.4 ถือว่าน่าเป็นห่วงสำหรับสังคมไทย

วัยรุ่นครองแชมป์ขี้เกียจออกกำลังกายสูงสุด (ผู้จัดการ)

จากการสำรวจพฤติกรรมกาออกกำลังกายของชนกรุงเทพฯ โดย “ชีวิตดีโพลล์” เปรียบเทียบระหว่าง พ.ศ.2548 และ พ.ศ.2549 พบว่า มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 4.2 และใช้เวลาครั้งละ 2.44 ชั่วโมง ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วถึง 2.1 เท่า แต่เมื่อจำแนกตามช่วงอายุ พบว่า วัยรุ่นครองแชมป์ขี้เกียจออกกำลังกายสูงสุด โดยมีอัตราเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.0 ทั้งนี้ นักเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่มองข้ามการดูแลสุขภาพ เพราะเห็นว่าตนเองร่างกายแข็งแรงอยู่แล้ว จึงไม่ใส่ใจการออกกำลังกายที่ควร แตกต่างจากกลุ่มคนทำงาน ซึ่งใส่ใจการออกกำลังกายเป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังพบว่า อิทธิพลของสื่อมีผลต่อพฤติกรรมกาออกกำลังกายเป็นอย่างยิ่ง จากกาแนะนำนักแสดง นักร้อง นักกีฬาและบุคคลที่มีชื่อเสียง มาเป็นตัวแทนรณรงค์เชิญชวนให้ประชาชนหันมาออกกำลังกายกันเพิ่มขึ้น ซึ่งสื่อที่มีบทบาทและประสบความสำเร็จสูงสุด ได้แก่ โทรทัศน์ รองลงมา คือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต และหนังสือ

สถานการณ์สุขภาพ

เมดิคัลฮับ กับ หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ประเด็นร้อนในสมัยสุขภาพพอเฉพาะประเด็นปี

สองแรง...สองแนวคิด บนเจตนารมณ์ที่ต้องการให้คนไทยได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลสุขภาพอย่างทั่วถึง และต้องการให้เศรษฐกิจไทยสามารถเติบโตแข่งขันกับนานาประเทศ ได้ออกให้เกิดขึ้นสองนโยบายสาธารณะที่ดำเนินการภายใต้กิจกรรมด้านสุขภาพสำหรับบุคคล...สองสถานะ....

นโยบายสาธารณะภายใต้การจัดหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า... ก่อเกิด และส่งผลให้คนไทยทั้งประเทศสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้เป็นจำนวนมาก ภาระค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนทุกระดับลดลง ภายใต้กฎหมายหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 ขณะเดียวกัน **นโยบายส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical Hub)....** ตามแนวทางเศรษฐกิจเสรีก็ได้เกิดขึ้นในประเทศไทย ยังผลให้มีเงินตราไหลเข้าจากการเปิดให้ชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการสุขภาพ และมีแรงกระตุ้นให้เกิดการส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานบริการทางการแพทย์ของประเทศและความเชี่ยวชาญของบุคลากรทางการแพทย์ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยอาศัยความพร้อมของธุรกิจบริการภาคเอกชน ที่มีทรัพยากรอย่างต่อเนื่องเป็นฐานรองรับ

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ มีคนหลากหลายบอกว่า นโยบายทั้งสองตัวทำให้เกิดความต้องการใช้ทรัพยากรสุขภาพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบุคลากรทางการแพทย์ จึงส่งผลให้การเคลื่อนย้ายและการขาดแคลนบุคลากรในภาครัฐเพิ่มความรุนแรงขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระบบบริการสาธารณสุข และระบบสุขภาพของประเทศไปพร้อม ๆ กันได้..

คลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลงลูกใหญ่จากนโยบาย “30 บาทรักษาทุกโรค” ที่เกิดขึ้นหลังการประกาศใช้ พ.ร.บ.หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เมื่อเดือน พ.ย. 45 ส่งผลสะท้อนต่อระบบบริการสุขภาพในประเทศทั้งหมดอย่างถึงราก และในปี 2547 คลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลงลูกที่สองได้โถมซัดเข้าสู่เป้าหมายเดิมอีกครั้ง เมื่อรัฐบาลประกาศยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพแห่งเอเชีย (Medical Hub of Asia) หรือที่เรียกในภาษาอังกฤษสั้น ๆ ว่า **“เมดิคัลฮับ”** ขณะเดียวกันก็นำบริการการแพทย์ของไทยไปเป็นหนึ่งใน “สินค้า” เพื่อเจรจาในเวทีเขตการค้าเสรี หรือ เอฟทีเอ

คาดหวังกันว่าในปี 2553 จำนวนผู้ป่วยต่างชาติที่มาใช้บริการสุขภาพตามนโยบาย “เมดิคัลฮับ” ของไทยจะมีประมาณ 2 ล้านคน สร้างรายได้ให้แก่ประเทศราว 8 หมื่นล้านบาทต่อปี

“ชีวิต” เอื้อหลังนโยบาย

สิ่งที่คนไทยส่วนใหญ่แทบไม่รู้จักคือ นับจากปี 2548 เป็นต้นมา ชื่อเสียงของประเทศไทยในฐานะแหล่งสำหรับการซื้อหาบริการด้านการรักษาพยาบาลได้เริ่มกระจายไปทั่วโลกเป็นระยะ ๆ ในฐานะแหล่งสำคัญของการขายบริการรักษาโรคหัวใจและหลอดเลือดด้วยวิทยาการทันสมัย สมนราคาที่ย่อมเยากว่าการรักษาในประเทศภูมิลาเนา อีกทั้งยัง

เสนอขายแพคเกจท่องเที่ยวและพักผ่อนอย่างหรูหราไปพร้อมกันด้วย

สิ่งที่เกิดควบคู่กันไปกับคือ ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดสัญชาติไทยที่มีความจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาผ่าตัดกลับต้องใช้เวลารอเข้ารับการรักษาเป็นเวลานาน ในกรณีของผู้ถือ “บัตรทอง” นั้น สำนักงานหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าต้องสร้างระบบการ “จัดคิว” ผู้ป่วยเพื่อเกลี่ยผู้ป่วยไปสู่โรงพยาบาลที่มีคิวสั้นกว่า

ในปีงบประมาณ 2548 ศูนย์ประสานการส่งต่อผู้ป่วยผ่าตัดหัวใจได้รับข้อมูลผู้ป่วยที่คอยคิวมานานเกิน 3 เดือนจากสถาบันโรงพยาบาลต่างๆ รวม 307 ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยที่ยกยอดมาจากปีงบประมาณ 2547 จำนวน 27 ราย โดยได้รับการผ่าตัดเรียบร้อยแล้วจำนวน 14 ราย โดยอยู่ในขั้นตอนของการเตรียมการก่อนการผ่าตัด จำนวน 29 ราย จากจำนวนผู้ป่วยที่ตัดสินใจให้เกลี่ยคิวจำนวน 74 ราย รายที่รอนานที่สุด คือ เกือบ 2 ปี!

ความเคลื่อนไหวอีกด้านหนึ่งที่น่าจับตามองคือ **ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ** ที่ผ่านจาก ครม. สู่สภานิติบัญญัติ ได้ตีความตรา 71 ที่ระบุว่า **“การบริหารสาธารณสุขให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกับระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ ตามมาตรา 7 (ในร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าว) และไม่ไปเพื่อการแสวงกำไรเชิงธุรกิจ”** ออกไป

มองเหรียญด้านที่สอง

หลังการประกาศนโยบาย “เมดิคัลฮับ” ได้ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของสาธารณะชน ทั้งในแวดวงวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาล นักวิชาการ หน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค และองค์กรภาคประชาชน ในการวิพากษ์วิจารณ์ และคาดการณ์ถึงผลที่จะเกิดตามมาจากนโยบายดังกล่าว แต่ประเด็นที่ถูกจับตามองมากที่สุด คือ **การลดโอกาสของประชาชนคนไทยในการได้รับบริการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพ**

ในกระบวนการสมัครสุขภาพแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2547 ได้มีการเปิดเผยผลการวิจัยในปี 2547 ที่ศึกษาการให้บริการทันตกรรมในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นจังหวัดนำร่องการให้บริการกับชาวต่างชาติ พบว่า ความคิดเห็นของทันตแพทย์มองว่าการให้บริการของชาวต่างชาติไม่มีผลกระทบต่อการใช้บริการของคนไทย แต่หากคาดการณ์ว่า จากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดจะมีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการทันตกรรม ร้อยละ 5 จะทำให้มีชาวต่างชาติใช้บริการทันตกรรม มากถึง 72,671 คน จากจำนวนนักท่องเที่ยว 1,453,426 คน และเมื่อพิจารณาจากศักยภาพด้านทันตกรรมที่มีอยู่ ทั้งจากจำนวนเก้าอี้ทันตกรรม และชั่วโมงที่ใช้อยู่คนเดียวคนใช้นั้นคน ขณะนี้จังหวัดภูเก็ตสามารถรองรับคนไข้ทันตแพทย์ได้เพียง 60,840 คน ซึ่งหากสนับสนุนให้มีชาวต่างประเทศมาใช้บริการเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อบริการของคนไทยแน่นอน

ในกรณีของแพทย์ มีข้อมูลยืนยันชัดเจนว่า อัตราส่วนมาตรฐานประชากรของประเทศไทยต่อแพทย์ในปัจจุบันยังไม่ได้มาตรฐานสากล และด้วยความสามารถในการผลิตแพทย์ใหม่ได้ปีละ 1,000 คน ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อัตราส่วนของแพทย์ต่อประชากรไทยจะยังคงอยู่ในสภาพเช่นนี้ไปอีกไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยในขณะนั้นประเทศไทยมีแพทย์ที่ปฏิบัติงานรักษาพยาบาลผู้ป่วยอยู่น้อย เฉลี่ยเท่ากับแพทย์หนึ่งคนต่อประชาชน 2,400 คน ซึ่งถือว่าน้อยมาก เมื่อเทียบกับสิงคโปร์ อังกฤษ ยุโรป อเมริกา

นอกจากนี้ นักวิชาการยังเชื่อว่าหากมีคนใช้จากต่างประเทศมากขึ้น ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญให้เกิดการไหลของแพทย์จากภาครัฐโดยเฉพาะชนบทเข้าสู่ภาคเอกชนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้การศึกษารอง น.พ.ศุภสิทธิ์ พรณรงค์โยธิน และ ดร.ครรชิต สุขานา เรื่อง **“ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีการค้าบริการด้านสุขภาพต่อประเทศไทย”** ในการสัมมนาวิชาการประจำปีของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชี้ชัดว่า การเปิดการค้าเสรีด้านบริการที่เน้นสร้างประเทศไทยให้เป็น “เมดิคัลฮับ” ให้บริการผู้ป่วยต่างชาติ จะทำให้แพทย์หลังไหลไปสู่ภาคเอกชน การลงทุนผลิตแพทย์สูญเปล่าไปถึง 420 - 1,260 ล้านบาทต่อการรับผู้ป่วยต่างชาติ 1 แสนคนต่อปี ทำให้ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า หรือที่รู้จักกันในนามนโยบาย 30 บาทรักษาทุกคนมีคุณภาพด้อยลง ทำให้ประชาชนต้องหันไปพึ่งโรงพยาบาลเอกชนมากขึ้น และยังส่งผลถึงสวัสดิการด้านสุขภาพที่ประชาชนผู้ต้องโอกาสไม่ได้รับอีกด้วย

และสุดท้าย ประเด็นที่วิตกกังวลมากคือ การทำลาย **สภาพความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแพทย์และผู้ป่วยอย่างรุนแรง** ที่ผ่านมาจากความสัมพันธ์ระหว่างแพทย์กับผู้ป่วยอยู่บนพื้นฐานของความนับถือไว้นับถือใจกันและกัน (Fiduciary Relationship) แต่การนำแนวคิดเชิงพาณิชย์มาเป็นปัจจัยนำ ทำให้เรื่องของความเอื้อยวรักษ์ของผู้ป่วยกลายเป็นธุรกิจเต็มรูปแบบ

นี่คือข้อมูลพื้นฐานที่ทำให้เรื่องของ “นโยบายศูนย์กลางสุขภาพเอเชียกับหลักประกันสุขภาพ บนเส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง” กลายเป็นหนึ่งในกรณีการแลกเปลี่ยนที่สำคัญในเวทีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติเฉพาะประเด็น ในวันที่ 27 ต.ค. นี้

การหันกลับมาทบทวนโดยใช้...แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง...ตามแนวพระราชดำริ เพื่อสร้างสมดุล...ให้เกิดขึ้นกับนโยบายทั้งสอง โดยยึดประเทศไทยและประชาชนชาวไทยเป็นศูนย์กลาง เพื่อลดช่องว่าง จุดอ่อน และนำเสนอแนวทางการดำเนินงานที่ดีขึ้นอย่างมีส่วนร่วม... จะทำได้อย่างไร ? ...เวทีนี้ต้องการความเห็นจากทุกภาคส่วนเพื่อสร้างสมดุลในคุณภาพชีวิตของคนไทยให้เกิดขึ้นต่อไป.....

มรรควิธี 4 ประการ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิรูประบบสุขภาพ

ไม่มีใครปฏิเสธว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นดังรากฐานของความอยู่เย็นเป็นสุข หรือ “สุขภาวะ” แต่หนทางใดเล่าที่จะขับเคลื่อนแนวคิดให้เกิดพลังต่อสังคมวงกว้าง? หนึ่งในผู้ที่เสนอแนะแนวทางในเรื่องนี้อย่างเป็นระบบชัดเจนต่อสังคมไทย ก็คือ ศ.นพ.ประเวศ วะสี “ราชกรอวูโล” และหนึ่งในที่ปรึกษาคณะกรรมการปฏิรูประบบสุขภาพ (คปรส) โดยเมื่อเร็วๆ นี้ ศ.นพ.ประเวศ ได้เสนอแนะความคิดนี้ผ่านเวทีประชุมวิชาการ “60 ปี แห่งพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาการแพทย์ การสาธารณสุข และการศึกษา” ซึ่ง “เวทีปฏิรูป” ขอนำเสนอสาระสำคัญมานำเสนอ ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดข้อมูลชุดสมบูรณ์ได้จากเว็บไซต์ www.prawase.com

“ใครจะว่าเขยี้ข้างเขา ขอให้เราพออยู่พอกิน และมีไม่ตรีจิตต่อกัน” เป็นพระราชดำริของพระเจ้าอยู่หัวที่ผู้เคยได้รับพระราชทานทุนมูลนิธิ “อานันทมหิดล” ในการเข้าเฝ้าปีหนึ่ง พระราชดำริข้อนี้ชี้ให้เห็นสังคมอีกแบบหนึ่ง ซึ่งต่างไปจากสังคมปัจจุบันที่เน้นการแข่งขันเสรีโดยสิ้นเชิง พระองค์ทรงมีพระราชกระแสและพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบและนัยต่างๆ มาประมาณ 30 ปี รวมทั้งที่นำมากล่าวข้างต้นนี้ด้วย อย่างไรก็ตามเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องทางเทคนิคเท่านั้น ถ้ามองเป็นเรื่องเทคนิคจะมองไม่ออก และทำไม่ถูก เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของกระบวนการที่คนใหม่โดยสิ้นเชิง ควรหันกลับไปหาคำพูดของอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ที่ว่า “เราต้องการวิถีดั้งเดิมโดยสิ้นเชิง ถ้ามนุษยชาติจะอยู่รอดได้” กระบวนการที่คนใหม่ต้องการคำถามใหม่ คำถามในการพัฒนาเศรษฐกิจกระแสหลักกับคำถามในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไม่เหมือนกัน คำถามปัจจุบันคือ “ทำอย่างไรจะรวย” แต่คำถามในวิถีเศรษฐกิจพอเพียงคือ “ความดีคืออะไร” ถ้าถามว่าทำอย่างไรจะรวยจะนำไปสู่ความเสื่อมเสียต่างๆ แต่ถ้าถามว่าความดีคืออะไรจะนำไปสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง

การปรับเปลี่ยนจากวิถีเศรษฐกิจวัตถุนิยม - บริโภคนิยม - เงินนิยม ไปสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเพียงการ เพราะวิถีคิดและโครงสร้างอันเหนียวแน่นที่มีมานาน ทั้งในประเทศและที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก จึงต้องมีการทำงานอย่างเป็นระบบ ทั้งจัดสำนึก โครงสร้างการพัฒนา การศึกษา และเครื่องมือใหม่ทางสังคม

1. การสร้างวิถีและจิตสำนึกใหม่
ควรพิจารณาองค์ให้ผู้คนเปลี่ยนคำถาม จากคำถามเก่าว่า “ทำอย่างไรจะรวย” ไปเป็นคำถามใหม่ว่า “ความดีคืออะไร” ให้ทุกคนพยายามตอบคำถามว่าความดีคืออะไร เมื่อถามเข้าๆ อยู่อย่างนั้นวิถีและจิตสำนึกจะค่อยๆ เปลี่ยนไปว่าเป้าหมายชีวิตและการพัฒนาคือ **ความดีและการอยู่ร่วมกัน** ไม่ใช่การทำกำไรสูงสุด วิถีและจิตสำนึกใหม่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเป้าหมายของชีวิตและองค์กรโดยเฉพาะของบริษัต่างๆ บริษัต่างๆ ต้องไม่ใช่สัตว์เศรษฐกิจที่คิดแต่กำไรสูงสุดอย่างเดียว แต่เป็นบริษัทที่มีจิตสำนึกสูง (Conscious corporation) ที่มีเป้าหมายการส่งเสริมความดีและการอยู่ร่วมกันด้วย รหัสพัฒนาใหม่ คือ “G-C-K” ความดี - การอยู่ร่วมกัน - ความรู้ (Goodness - Community/Culture - Knowledge) ความดีต้องเป็นตัวตั้ง การอยู่ร่วมกันเป้าหมาย ความรู้เป็นเครื่องมือ ชีวิตและเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลัก

2. ออกแบบโครงสร้างการพัฒนาที่ถูกต้อง
สังคมมีเครื่องมือมากแต่ขาดการออกแบบ โครงสร้างทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นตึก หรือพระเจดีย์ ต้องมีฐานที่แข็งแรง โครงสร้างนั้นจึงมั่นคง สังคมก็เช่นเดียวกันที่ต้องมีฐานที่แข็งแรง สังคมจึงจะเติบโตและมั่นคงได้ ฐานของสังคมคือชุมชนท้องถิ่น ไม่มีประชาธิปไตยที่โหดที่จะเป็นไปไม่ได้โดยปราศจากความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะแก้ปัญหาทุกชนิดไปพร้อมกันอย่างบูรณาการ คือ เศรษฐกิจ-จิตใจ-ครอบครัว-ชุมชน - สังคม - วัฒนธรรม - สิ่งแวดล้อม - สุขภาพ เกิดความร่วมเย็นเป็นสุข โครงสร้างของการพัฒนาที่ถูกต้องคือฐานล่างของสังคมเข้มแข็ง และส่วนบนเชื่อมกับฐานชุมชนเข้มแข็งคือฐานของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนเข้มแข็งเกิดจากการร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำ สามารถวิเคราะห์วิจัยเรื่องของตนเอง และวางแผนแม่บทชุมชน ซึ่งเป็นแผนพัฒนาอย่างบูรณาการ และขับเคลื่อนแผนพัฒนาที่ชุมชนทำเอง

ได้ ซึ่งทำให้หายจน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรม และแก้ปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด และความรุนแรงได้ นั่นคือเกิดวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาต่างๆ ข้างบน ไม่ว่าจะเศรษฐกิจ การศึกษา การพระศาสนา การสาธารณสุข การสื่อสาร มีพลังมากถ้าเชื่อมกับฐานล่าง ให้ข้างล่างกับข้างบนเกือกลมัน ประเทศไทยจะแข็งแรงพอเพียง และเรื่องแดง

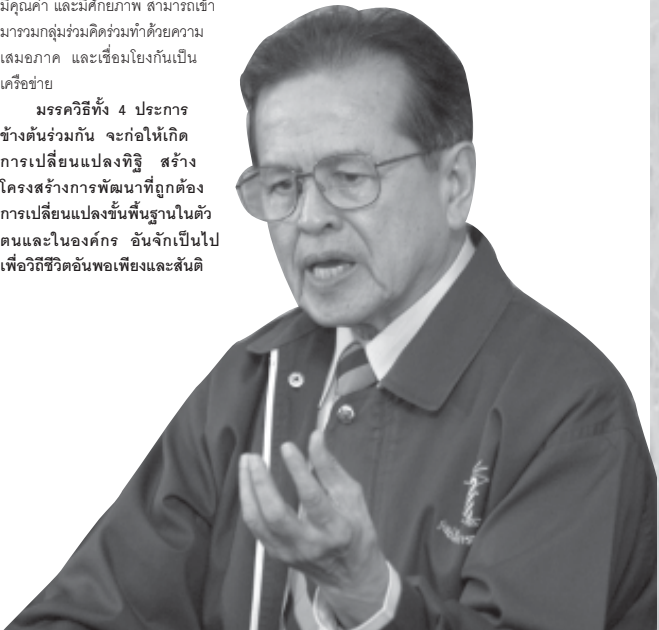
3. ส่งเสริมจิตตปัญญาศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในคน

การเรียนรู้ นอกจากจะเรียนความรู้อย่างต่างๆ แล้ว การเรียนรู้ต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Transformative learning) หรือที่บ้างก็เรียกว่า จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) เมื่อเรามีการเรียนรู้ที่เข้าถึงความจริงจะเกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวเอง เกิดความเป็นอิสระ ความสุข และความรักอันไพศาลต่อเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติทั้งหมด อันเป็นไปเพื่อชีวิตและการอยู่ร่วมกันที่ดี การเข้าถึงความจริงอาจทำให้เกิดความสุขขั้นพื้นฐาน (Instant Happiness) ซึ่งเป็นความสุขจากคุณเมื่อเราถูกใจเป็นไปได้สำหรับทุกคน และไม่ล้างผลาญทรัพยากรของโลก จิตตปัญญาศึกษาจะช่วยให้การปรับไปสู่วิถีแห่งความพอเพียงเป็นไปได้ง่ายมากขึ้น จึงควรทำความเข้าใจและส่งเสริมอย่างจริงจัง

4. สร้างเครื่องมือใหม่ทางสังคม

โครงสร้างขององค์กรทุกชนิดเป็นโครงสร้างทางตั้ง หมายถึงเน้นการใช้กฎหมาย กฎระเบียบ และการสั่งการจากบนลงล่าง ในความสัมพันธ์ทางตั้งมีการเรียนรู้ที่น้อย เพราะผู้มีอำนาจต้องการใช้อำนาจสั่งการโดยไม่ต้องมีการเรียนรู้และไม่ต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเรียนรู้แต่ต้องการให้ทำตามคำสั่งในองค์กรอำนาจองค์กรทางตั้งจึงเป็นอุปสรรคต่อการสร้างสิ่งดีๆ ในสังคม จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานเชิงองค์กร (Organizational Transformation) ซึ่งไม่ใช่การโค่นล้มหรือทำลาย เพราะถ้าโค่นล้มหรือทำลาย คนใหม่ที่เข้ามาเหมือนเดิม เพราะยังไม่ได้เปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวคน วิธีการคือการสร้างความสัมพันธ์ทางราบ เป็นความสัมพันธ์ใหม่ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยถือหลักว่า ทุกคนมีศักดิ์ศรี มีคุณค่า และมีศักยภาพ สามารถเข้ามาร่วมกลุ่มร่วมคิดร่วมทำด้วยความเสมอภาค และเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย

มรรควิธีทั้ง 4 ประการข้างต้นร่วมกัน จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถี สร้างโครงสร้างการพัฒนาที่ถูกต้อง การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตัวคนและในองค์กร อันจักเป็นไปเพื่อวิถีชีวิตอันพอเพียงและสันติ

บริโภคปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ

การจุดประกายเรื่อง “บริโภคปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ” เป็นหัวข้อหลักของเวที
สมัชชาสุขภาพจังหวัดเชียงรายปี 2549 ซึ่งเป็นการต่อยอดการรณรงค์ “เกษตรปลอดภัย
อาหารปลอดภัย ชีวิตปลอดภัย” ที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง การเสวนากลุ่มในหัวข้อ
เดียวกันนี้จึงมีส่วนช่วยให้ผู้เข้าร่วมเวทีได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แนวคิด จากผู้มี
ประสบการณ์ในพื้นที่ในเรื่องใกล้ตัวที่หลายคนอาจลืมใส่ใจหรือลืมนึกถึงนั่นก็คือเรื่อง “การ
กิน หรือ การบริโภค” นั่นเอง

คุณสุวรรณหัตถ์ อนุรักษ์ สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย ยอมรับว่าการใช้ปุ๋ย
เคมีและสารเคมีเป็นวัฒนธรรมในการผลิตของเกษตรกร ส่วนหนึ่งมาจากเกษตรกรมีการ
ใช้เกินกำลัง ถ้าหากไม่ช่วยกันจะกลายเป็นปัญหานักขึ้นและแก้ยากขึ้น “มีการใช้ผิดสูตร
ผิดอัตรา ผิดเวลา เกินข้อห้ามที่กำหนด ผลคือทำให้สภาพแวดล้อมแปรเปลี่ยน โครงสร้าง
ดินเสียและสุขภาพเสีย” ดังนั้นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย
เคมีและสารเคมีจึงเป็นสิ่งที่จะต้องเร่งทำอย่างกว้างขวาง

นายอำเภอบุญยั้ง เรือนกุล นายอำเภอเวียงชัย ผู้ซึ่งมีความตั้งใจให้
ประชาชนในพื้นที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและมีวิถีชีวิตที่มั่นคง เล่ากรณีศึกษาของอำเภอ
เวียงชัย โดยเปิดเผยผลสำรวจว่า ประชาชนประมาณ 4 หมื่นคนใน อ.เวียงชัยราย
มีสารพิษตกค้างในร่างกายถึง ร้อยละ 80 ซึ่งน่าเป็นห่วง “ส่วนมากเกิดจากสาเหตุการบริโภค
อาหารที่มีสารพิษบริโภคเนื้อสัตว์ที่มีสารเร่งเนื้อแดง สัมผัสน้ำที่มีสารพิษในแหล่งธรรมชาติ
และเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยและสารเคมี” สำหรับแนวทางแก้ไข
คือ การสนับสนุนการปลูกพืชผักปลอดภัยตำบลละ 1 แห่ง เป็นโครงการนำร่อง
สนับสนุนเครื่องสักรีดสมุนไพรไล่แมลงแทนสารเคมี สนับสนุนการใช้ปุ๋ยชีวภาพทดแทนปุ๋ย
เคมีสนับสนุนการเลี้ยงหมูลมูล ซึ่งคาดว่าหากแก้ปัญหาเหล่านี้ได้จะช่วยให้เกษตรกรลด
ต้นทุนการผลิตได้ ร้อยละ 70 สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ผู้บริโภคปลอดภัย เกษตรกรเบาแรง ทั้งนี้
จะเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะเป็นประชาคม ร่วมคิดร่วมทำ ร่วมสร้างชุมชน
เข้มแข็ง และองค์กรส่วนท้องถิ่นต้องเห็นความสำคัญของคุณภาพชีวิตของประชาชน จะ
ต้องสร้างจิตสำนึกของประชาชนโดยให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสารพิษในร่างกายด้วย
ไม่เพียงแต่ผู้บริโภคที่เป็นประชาชนคนธรรมดาเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบจากการใช้
สารเคมี พระสงฆ์ยังเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการรับสารพิษสะสมจากอาหารที่ชาวบ้านนำมาทำบุญ
นี่เป็นสิ่งที่น่าคิดว่าสิ่งที่ผู้ถวายได้รับจะเป็นบุญหรือบาป หากอาหารที่นำมาถวายนั้นเป็น
อาหารไม่ปลอดภัย

...ข้าพเจ้าขอถวายอาหารและสารพิษเหล่านี้แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับ
สารพิษเหล่านี้.....เพื่อประโยชน์?? เพื่อความสุข?? ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ
ไม่มีใครอยากให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้น!!!

ท่านพระครูอุปถัมภ์วราภรณ์ เจ้าอาวาสวัดป่าขาว อ.แม่จัน จ.เชียงราย เล่าว่าทุก
วันนี้มีโยมที่ปลูกผักสวนครัวเองนำผักมาให้รู้สีปลอดภัย ขณะเดียวกัน มองว่าหากผู้ผลิต
อาหารไม่มีคุณธรรมก็อาจนำอาหารไม่ปลอดภัยสู่ผู้บริโภคได้ นั่นคือ เกิดความไม่รับผิดชอบ
ของผู้ผลิตที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบต่อตามมา นอกจากนี้ ยังให้ข้อคิดแก่ผู้ที่อยู่ในบทบาทของ

ผู้ผลิตอาหารว่า ควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค “ขอให้ทำอะไรด้วยศรัทธา มี
เหตุผล เมื่อเรารักตนเอง ก็ขอให้รักผู้อื่นด้วยจะได้ไม่เกิดปัญหา”

การขับเคลื่อนสุขภาพของคนเชียงราย เมื่อวันที่ 14 ก.ค. ที่ผ่านมา ณ โรงแรมอินคำ
จังหวัดเชียงรายในรูปแบบเวทีสมัชชาสุขภาพ ยังมีการจัดกลุ่มย่อยเพื่อให้หลายฝ่ายได้
ตระหนักถึงสุขภาพ โดยเน้นใน 3 เป้าหมาย คือ **ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** เพื่อให้เด็กได้รับข้าว
ผัก ผลไม้ปลอดภัย และอาหารอื่นๆ ที่ปลอดภัย และมีกระบวนการพัฒนา ร่างกาย
สติปัญญา อารมณ์และสังคม โดยการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เป้าหมายที่
สองได้แก่ **โรงเรียน** เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับอาหารที่ปลอดภัยและเสริมสร้างวินัยสุขภาพ
และเป้าหมายสุดท้ายคือ **โรงพยาบาล** เพื่อผู้ป่วยที่พักรักษาตัวในโรงพยาบาลได้รับ
อาหารที่ปลอดภัย และอาหารที่ถูกต้องลักษณะ ทั้งนี้ จะมีการสร้างและพัฒนากลไก
เชื่อมต่อระหว่างผู้ผลิตคือ กลุ่มเกษตรกรปลอดภัย ผู้ประกอบการด้านอาหารและ
ผู้บริโภคด้วย

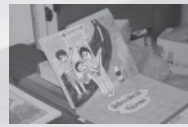
ทั้งนี้ สมัชชาสุขภาพจังหวัดเชียงรายร่วมกับสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ (สปรส.)
มีการนำเสนอและจัดทำร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ มาตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปัจจุบันอย่าง
ต่อเนื่อง

ของฝากจากสมัชชาเชียงราย

ห้องเรียนธรรมชาติ กลยุทธ์พิชิตสารเคมี

โรงเรียนบ้านป่าต่อน (วิทยาสัมพันธ)

อ.แม่สรวย จ.เชียงราย เป็นโรงเรียนระดับประถม
ศึกษาที่มีความต่างไปจากโรงเรียนอื่นตรงที่การ
จัดการเรียนการสอนมุ่งแก้ปัญหาการใช้สารเคมีใน
ชุมชน และเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง โดยเรียนรู้
ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยนำความรู้หรือข้อมูลที่นักเรียนได้ไปศึกษา
ร่วมกันกับชุมชน มาบูรณาการและเชื่อมโยงกับวิชาอื่น ๆ ตั้งแต่อนุบาลถึงชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6

ลักษณะการเรียนรู้อิงจากการปฏิบัติจริงนั้น จัดกิจกรรมจะเน้นการปลูกผัก หรือ
การทำนาข้าวปลอดภัย และกิจกรรมอีกอย่างที่สำคัญ คือ โดยกิจกรรมการเรียนรู้
สารเคมีที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยเรื่องสารเคมี เป็นเนื้อหาหนึ่ง
ของหลักสูตรระบบนิเวศในข้าว/แปลงผัก ซึ่งเป็นหลักสูตรของสถานศึกษา โดย
ชุมชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

โครงการนี้เริ่มเมื่อปี 2541 เป็นโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร
ด้านการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน ในพื้นที่ที่มีการใช้สารเคมีกำจัด
ศัตรูพืชปริมาณมาก เพื่อส่งเสริมและมุ่งเน้นให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีในการเพาะปลูก
โดยให้หันมาใช้การป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสานแทน

เมื่อก่อนในอำเภอแม่สรวย มีการปลูกกะหล่ำปลี และผักกาดขาว กันเป็นชน
ใหญ่และมีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชมาก แต่หลังจากที่โรงเรียนได้ให้ความรู้
กับนักเรียนแล้ว นักเรียนก็ได้นำไปขยายผลต่อผู้ปกครองให้รู้ถึงผลร้ายต่าง ๆ ที่เกิด
จากการใช้สารเคมี รวมทั้งดึงเกษตรกรที่สนใจเข้าโครงการนี้ด้วย ส่วนความเปลี่ยนแปลง
ที่เกิดขึ้น คือการใช้สารเคมีลดลง หันมาใช้สารชีวภาพ และปุ๋ยหมักมากขึ้น อีกทั้ง
เกษตรกรยังสามารถนำปุ๋ยหมักที่ทำได้ไปขายสร้างรายได้อีกทางหนึ่งด้วย

ห้องเรียนธรรมชาติของโรงเรียนบ้านป่าต่อนนั้นนอกจากจะทำให้นักเรียนมีความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับสารเคมีและผักปลอดภัยแล้ว นักเรียนยังสามารถนำความรู้
ไปเผยแพร่ให้กับเกษตรกรในชุมชนได้อีกด้วย ถือว่าเป็นการสร้างประโยชน์ให้กับ
ท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

ผู้สนับสนุนและที่ปรึกษาของโครงการนี้คือ อ.วันชัย วงศ์เรียน ผู้อำนวยการ
โรงเรียนบ้านป่าต่อน, อ.พรพรรณ นามวิรัตน์ และคณะครูของโรงเรียน

เมื่อสื่อร่วมมอง ร่วมคิด ขับเคลื่อน “เศรษฐกิจพอเพียง”

ท่ามกลางแสงแดดจัดจ้าสาดใสของวันเสาร์กลางเดือน 16 ก.ย.ที่ผ่านมา สื่อมวลชนทุกแขนงกำลังขี้อวดได้มาร่วมตัวกันตั้งแต่เช้าตรู่เพื่อมุ่งหน้าสู่จังหวัดนครนายก

ที่หมายคือ “ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ” สถานที่สาธิตแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” และอุทยานพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในด้านเกษตร ปศุสัตว์ สิ่งแวดล้อม พลังงาน ตลอดจนการสาธิตความเป็นอยู่แบบวิถีไทยด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม

เป้าหมายของการเดินทางไม่ได้หยุดนิ่งเพียงแค่อารศึกษาเยี่ยมชม แต่ไปถึงถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ที่มีประสบการณ์ลึกซึ้งในการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตและการทำงาน เลยไปถึงการคิดค้นแนวทางในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อ เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง

โปรแกรมทัวร์ครั้งนี้เกิดจากความร่วมมือระหว่าง สมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์ไทย, สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, สมาคมผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจแห่งประเทศไทย, ศูนย์ภูมิรักษ์, ศูนย์ศึกษาการพัฒนาแบบยั่งยืน คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) และ สปสร. โดยองค์กรเหล่านี้หวังร่วมกันที่จะได้เห็นสื่อมวลชนเข้ามามีบทบาทอย่างเต็มศักยภาพ ในการขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจให้เป็นจริง

นอกจากการศึกษารูปรธรรมสาธิตแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านมิติการเกษตรกรรมและการจัดการพื้นที่ภายในศูนย์ภูมิรักษ์ที่จัดสร้างประชิดสันเขื่อนคลองท่าด่าน โดยสมาคมนักเรียนเก่าวิชาครูวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ร่วมกับ มูลนิธิชัยพัฒนา ด้วยการต้อนรับขับสู้อย่างดีเยี่ยมจากแม่บ้าน 2 ท่าน คือ คุณปัญญา ปลูกเวดินทร์ ผู้จัดการศูนย์ภูมิรักษ์ และ คุณวริศร รัชพันธ์ เจ้าของโรงแรมชุมชน คาบาน่า ตัวแทนศิษย์เก่าวิชาครูวิทยาลัย ในฐานะเจ้าของสถานที่แล้ว พื้นที่การเรียนรู้ที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งคือ การเสวนาผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากกันและกันด้วยเทคนิค “ไดอะล็อก” หรือ สนทนาสนทนา ในประเด็นว่าด้วยการสื่อสารเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงจากอดีตถึงปัจจุบัน และการขับเคลื่อนสู่นาคตโดยสื่อมวลชน

การนำเสนอมุมคิดผ่านสุนทรียสนทนาดังกล่าวทำให้ค้นพบประเด็นและทิศทางที่น่าสนใจร่วมกันไม่น้อย โดยในการวิเคราะห์โอกาส อุปสรรค จุดแข็ง และจุดอ่อน ในการสื่อสารแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงที่ผ่านมา พบว่า ในแง่โอกาสนั้น เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่มีคุณค่า นำไปสู่ความดีและความงดงาม ทั้งต่อการรักษาสมดุลธรรมชาติ การพาไปสู่ทางพ้นทุกข์ สร้างสังคมสันติสุข แต่มีอุปสรรคจากการที่ประชาชนส่วนใหญ่ถูกกระแสทุนนิยมปิดกั้นการรับรู้ นอกจากนี้ องค์ความรู้เรื่องนี้เป็นสิ่งที่ซับซ้อน ไม่แตก ขาดแบบอย่างและรูปแบบเชิงปฏิบัติในการสาธิตให้เข้าใจและเชื่อมั่นมากพอ รวมทั้งขาดการสนับสนุนจากรัฐ

เมื่อพิจารณาจุดแข็งและจุดอ่อนด้านการขับเคลื่อนผ่านสื่อมวลชน พบว่า สื่อมีจุดแข็งคือมีพลังส่งผลกระทบต่อสังคมสูง แต่ที่ผ่านมา สื่อไม่เข้าใจเนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมากพอ ขณะที่ผู้ปฏิบัติที่เข้าใจเนื้อหาเศรษฐกิจพอเพียงก็ไม่เข้าใจการใช้สื่อ และพบว่าสื่อยังไม่สามารถสร้างสรรคการนำเสนอที่สร้างผลกระทบต่อสังคมได้มากพอ ขณะเดียวกัน สื่อก็ยังไม่ลงมือปฏิบัติเองให้เกิดความเข้าใจ รวมทั้ง มีเรื่องของอิทธิพลทุนนิยมที่ครอบงำวงการสื่อสารมวลชนเกี่ยวข้องกับข้อขัดแย้ง

จากประเด็นเหล่านี้ผู้เข้าร่วมได้ประชุมกลุ่มย่อยเพื่อช่วยกันนำเสนอแนวทางในการเสริมจุดแข็งและแก้ไขจุดอ่อนดังกล่าว และได้นำเสนอข้อสรุปที่น่าสนใจจำนวนมาก ซึ่งทางองค์กรที่เป็นแกนหลักในการจัดกิจกรรมในวันนี้จะร่วมกันพัฒนาให้เกิดผลที่ก้าวหน้าต่อไป

ขณะเดียวกัน แนวคิดจากเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหลายประเด็นก็ได้จุดประกายมุมมองและเป็นบทเริ่มต้นในการลงมือทำสิ่งใหม่ ๆ ให้แก่กัน ทั้งเรื่องของการปรับมุมมองต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้กว้างกว่ามิติของการทำเกษตรกรรมไปสู่ทุกสาขาอาชีพในทุกจังหวัด

และเริ่มต้นขับเคลื่อนเรื่องนี้สู่สังคมด้วยการลงมือทดลองปฏิบัติด้วยตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

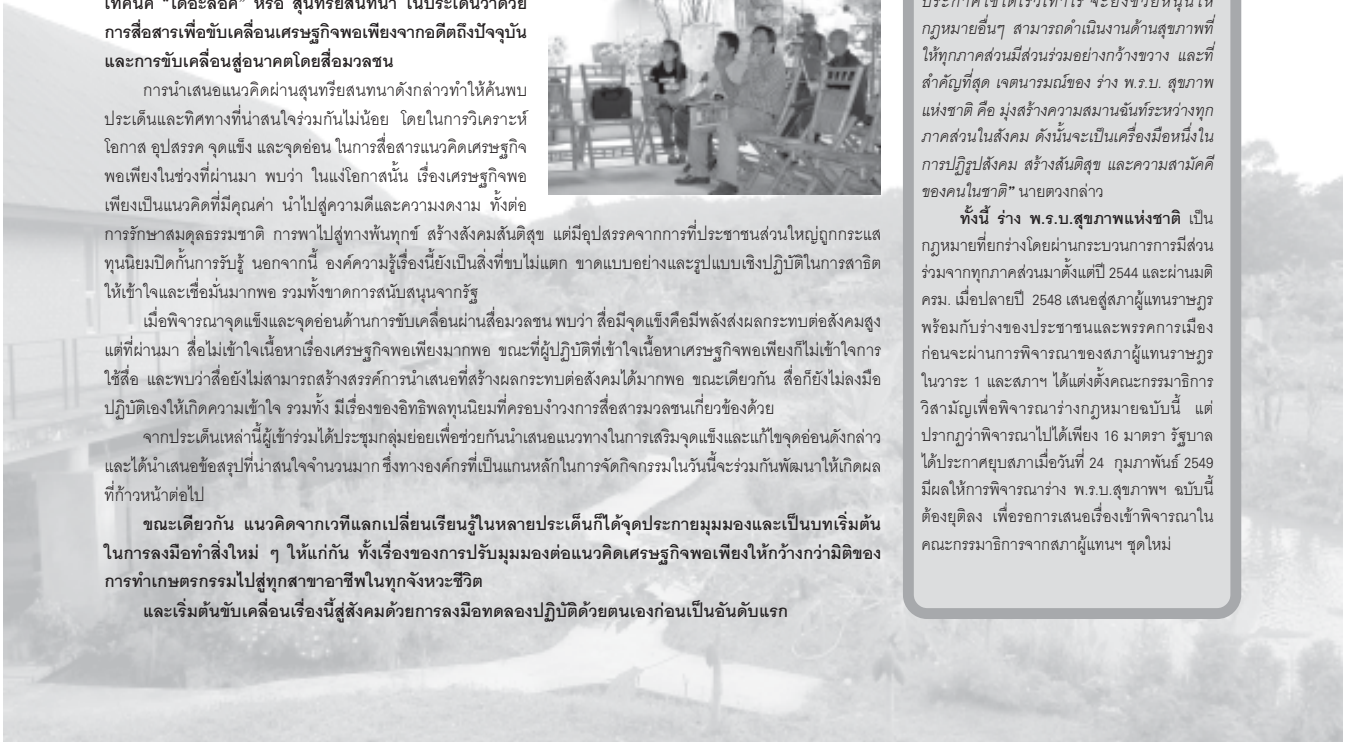

ภาคประชาชนพบ คปค. ของรณุน ร่วง พ.ร.บ.สุขภาพฯ

เมื่อวันที่ 28 ก.ย.ที่ผ่านมา นายตวง อันทะไชย ผู้ประสานงานเครือข่ายส่งเสริมกระบวนการเสนอกฎหมายภาคประชาชน (สภช.) และผู้แทนเครือข่ายสมาชิกรัฐสภาและภาคสุขภาพทั่วประเทศ ได้ไปยื่นหนังสือเพื่อขอให้คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (คปค.) ช่วยผลักดัน ร่าง พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ ที่เสนอโดยภาคประชาชน ให้ประกาศบังคับใช้ให้เร็วที่สุด หลังจากที่มีผลกติกกันมายาวนานกว่า 6 ปี

“พวกเราเขียนหนังสือต่อ คปค. ในวันนี้เพื่อขอเข้าพบและชี้แจงถึงความสำคัญของกฎหมายฉบับนี้หาก ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทด้านสุขภาพสามารถประกาศใช้ได้เร็วเท่าไร จะยิ่งช่วยหนุนให้กฎหมายอื่น ๆ สามารถดำเนินทางด้านสุขภาพที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง และที่สำคัญที่สุด เจตนารมณ์ของ ร่าง พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ คือ มุ่งสร้างความเสมอภาคระหว่างทุกภาคส่วนในสังคม ดังนั้นจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการปฏิรูปสังคม สร้างสันติสุข และความสามัคคีของคนในชาติ” นายตวงกล่าว

ทั้งนี้ ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ เป็นกฎหมายที่ย่างงายโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนมาตั้งแต่ปี 2544 และผ่านมติกรม เมื่อปลายปี 2548 เสนอสู่สภาผู้แทนราษฎรพร้อมกับร่างของประชาชนและพรรคการเมือง ก่อนจะผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระ 1 และสภาฯ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิชาการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนี้ แต่ปรากฏว่าพิจารณาไปได้เพียง 16 มาตรา รัฐบาลได้ประกาศยุบสภาเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549 มีผลให้การพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.สุขภาพฯ ฉบับนี้ต้องยุติลง เพื่อรอการเสนอเรื่องเข้าพิจารณาในคณะกรรมาธิการจากสภาผู้แทนฯ ชุดใหม่

ร้อยความคิด สู่ “ธุรกิจพอเพียง”

ในยุคนี้ คำว่า CSR ที่ย่อมาจาก Corporate Social Responsibility หรือ ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ ได้กลายเป็นกระแสที่มีพลังไม่น้อยในแวดวงธุรกิจ

มุมมองที่ภาคธุรกิจและสังคมมีต่อ CSR มีความแตกต่างกันหลาย บ้างมองว่าเป็นเครื่องมือกำกับไม่ให้ธุรกิจทำลายชุมชนและสิ่งแวดล้อม บ้างมองว่าเป็นมาตรฐานความรับผิดชอบต่อสังคมใหม่ของภาคธุรกิจและอาจกลายเป็นเครื่องมือกีดกันทางการค้า บ้างมองว่ามีดีนี้อาจไปได้ไกลแค่สื่อสร้างภาพลักษณ์องค์กร แต่สำหรับผู้ที่อยากเห็นสังคมพัฒนาไปในทิศทางที่เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ต่างคาดหวังให้ CSR เป็นตัวกระตุ้นให้ภาคธุรกิจจำใจเข้าไปในลักษณะที่จริงจังสังคม และน่าจะเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สนับสนุนให้เกิดความพอเพียงในภาคธุรกิจได้

เมื่อวันที่ 4-5 ก.ย.ที่ผ่านมา เครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม, SVN Asia (Thailand) ร่วมกับ สป.รศ., สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มศว.ประสานมิตร มูลนิธิซีเมนต์ไทย วารสารธุรกิจกับสังคม สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย และสถาบันคีนันแห่งเอเชีย จึงร่วมกันจัดสัมมนาเรื่อง “CSR in Action : สร้างภาพลักษณ์ / กีดกันทางการค้า หรือจริยธรรม” เพื่อนำเสนอแนวคิด CSR ต่อสังคมธุรกิจไทย พร้อมกับจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างสรรคแนวคิดและวิธีปฏิบัติ CSR ที่สอดคล้องกับสังคมไทย

ในงานเปิดตัวด้วยการปาฐกถาของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี เรื่อง “ความรับผิดชอบต่อสังคม : ทิศทางการสร้างสรรค์ของธุรกิจไทย” จากนั้น คุณปริดา เตียสุวรรณ ประธาน SVN Asia (Thailand) หนึ่งในตัวอย่างนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จบนหลักของความพอเพียง มาเล่าสู่กันฟังเกี่ยวกับผลกระทบของ CSR ในระดับสากลที่มีผลต่อแวดวงธุรกิจไทย ต่อเนื่องด้วยการบรรยายพิเศษจาก คุณมีชัย วีระไวทยะ และท่านผู้หญิงสุรฉวีรัตน์ เสถียรไทย ที่นำเสนอแนวทางและข้อคิดในการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมบนพื้นฐานความพอเพียงต่อสังคม

อีกส่วนหนึ่งที่นำเสนอใจอย่างยิ่ง คือ การนำเสนอ 5 กรณีศึกษา CSR ของธุรกิจไทย ได้แก่ กรณีของปูนซีเมนต์ไทย บมจ.น้ำมันพืชไทย สมบูรณ์ กรุ๊ป รักลูกแฟมิลีกรุ๊ป และสุดท้าย เป็นกรณีตัวอย่างของผลิตภัณฑ์สุขภาพ คือ สมุนไพรอภัยภูเบศร ที่รู้จักกันทั่วบ้านทั่วเมือง ก่อนจะมีการแลกเปลี่ยนและปิดท้ายด้วยการสรุปสาระสำคัญของ CSR โดย ดร.ไชยยศ บุญญาภิจ รองประธานสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

นับเป็นอีกก้าวหนึ่งที่น่าจับตาของภาคธุรกิจในการร่วมขับเคลื่อนสังคมให้น่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาสู่ขั้นของการปฏิบัติจริง

เมื่อประกายความสุข สะท้อนที่ “ริมขอบฟ้า”

กิจกรรมต่อเนื่องหลังประกาศผลตัดสินการประกวดภาพถ่ายสารคดี หัวข้อ “อยู่เย็นเป็นสุข” ที่ **นิตยสารสารคดี** จับมือร่วมกับ **สป.รศ.** ก็คือ นิทรรศการภาพถ่ายในชื่อเดียวกัน ซึ่งจัดขึ้นที่ร้านหนังสือริมขอบฟ้า มุมอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน ระหว่างวันที่ 1-30 ก.ย.นี้

ภาพถ่ายที่นำมาจัดแสดงในครั้งนี้คัดเลือกจากภาพที่ส่งเข้ามาร่วมประกวดถึง 2,083 ภาพ ซึ่งผ่านการคัดเลือกรอบแรก 200 ภาพ จนเหลือเพียง 26 ภาพ ในรอบสุดท้าย โดยภาพที่ผ่านเข้ารอบสุดท้ายทั้งหมดได้นำมาจัดแสดงในนิทรรศการ

เพราะการจัดประกวดภาพถ่ายและนิทรรศการแสดงผลงานครั้งนี้ มุ่งหวังให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมในการนิยามความหมายของคำว่า “อยู่เย็นเป็นสุข” ผ่านมิติการถ่ายภาพ เราจึงได้เห็นเรื่องราวมากมายหลากหลายที่ถูกถ่ายทอดออกมาอย่างอิสระและงดงามยิ่ง

ใครไปดูไม่ทัน สามารถชมผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ที่ www.sarakadee.com/photocontest และ www.hsro.or.th

แล้วจะรู้ว่าคำที่คนเขากล่าวกันว่า “ภาพหนึ่งภาพพูดได้มากกว่าพันคำ” นั้น ไม่มีวันล้าสมัย...

สภากาแฟ

จะว่าไปแล้ว เครื่องมือในการจัดการความรู้นี้ก็ไม่ได้มีเทคนิคยุ่งยากมากนัก แต่น่าจะเป็นวิถีชีวิตปกติของหลายๆ คนด้วยซ้ำ โดยเฉพาะคนแถวภาคใต้ หรือคนจีนที่มักจะจับน้ำชา กาแฟ กันตอนเช้าๆ เพื่อพูดคุยเรื่องบ้านเมือง หรือเรื่องในสังคมท้องถิ่น

นั่นคือ การประยุกต์เอา บรรยากาศแบบสภากาแฟ ซึ่งเป็นบรรยากาศแบบสบาย ไม่ได้เคร่งเครียด ไม่ได้บังคับว่าใครจะต้องพูด แต่ปล่อยให้ความคิดจากคนๆ หนึ่งไหลออกมา ส่วนใครจะตอบสนองก็ขึ้นกับจังหวะและโอกาสของแต่ละคน แต่ละช่วง จะว่าไป คือภาวะที่จัดวางๆ นั่นเอง เมื่อว่ามันจึงมีอะไรใหม่ๆ สดๆ ออกมา ซึ่งทางฝ่ายฝรั่งเขามีวัฒนธรรมการบันทึกอย่างเป็นเรื่องเป็นราว แต่บ้านเราไม่มี ก็บันทึกแค่คร่าวๆ ในทำงาน ฝรั่งเขาจึงได้พัฒนาระบบการให้มันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แต่ก่อนจะไปเรื่องกระบวนการ ผมเห็นว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความคิดสดๆ และการสนทนาที่คุ้นคิดเล็กน้อยเสียก่อน

ความคิดสดๆ (fresh thought) กับ ความคิดจากความทรงจำ (memory-based thought)

ประเด็นหลักอันหนึ่งของการจัดการความรู้ คือ ทำอย่างไรให้เกิดความรู้ใหม่ๆ ออกมา แต่ปัญหาที่เราเจอกันก็คือ สิ่งที่เราได้จากการประชุมระดมความคิด มักจะเป็นความคิดเดิมๆ ที่มาจากความทรงจำของเรา...ไม่ใช่ว่าไม่ดี แต่มันไม่มีอะไรใหม่ๆ เกิดขึ้น

ผมเข้าใจว่า นี่คือปัญหาหลักของการระดมความคิดที่เราเผชิญอยู่ ยิ่งเมื่อเราทำกันบ่อยๆ ผมเห็นหลายต่อหลายคนเริ่มเบื่อหน่ายกับการประชุมกลุ่มย่อย เพราะมันได้กลายเป็นนิสัยแล้ว ว่าเมื่อเราเข้ากลุ่มเมื่อไร เราก็จะพูด ๗๗๗๗๗๗๗๗ ให้เสร็จๆ ไป โดยไม่สนใจที่ฟังความคิดของคนอื่น ๆ ให้ไหลเข้ามาสู่ตัวเราบ้าง

จะเปลี่ยนโลก... ต้องเปลี่ยนวิถีชีวิตและวิธีฟัง

นั่นคือ คำของ Adam Kahane ผู้เสนอ 4 สนามพลังของการสนทนา ซึ่งช่วยให้เราเห็นว่าเวลาเราเข้ากลุ่มเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยน เรายังมักอยู่ในสนามพลังที่ 1 และ 2 โดยไม่อาจก้าวข้ามไปสู่ สนามพลังที่ 3 และ 4 ได้เลย สิ่งที่ Kahane สังเกตพบก็คือ แนวทางการพูดคุยของเรา คือ การเล่า ที่เป็นการตอกย้ำความจริงเกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ ที่มันเป็นอยู่ และแนวทางในการฟังของเราก็คือ ฟังเฉพาะสิ่งที่ตรงกับที่เราพูด (หรือคิด) ทั้งการพูดและคิดของเราไม่ได้เปิดโอกาสให้กับความจริงๆ หรือความเป็นไปได้อื่น ๆ ได้ไหลเข้ามาในสมองเราเลย นั่นคือสิ่งที่ตอกย้ำให้เห็นว่า เรายังเวียนอยู่กับความคิดจากความรู้จำ นั่นเอง สิ่งที่เราควรต้องฝึกหัดให้มาก คือ ตั้งใจฟัง และเปิดใจรับฟังสิ่งที่คนอื่น ๆ บอกเล่า เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร ความคิด เข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้เราเปลี่ยนวิถีชีวิตและเปลี่ยนโลกได้ในที่สุด

กติกาและกระบวนการหลักที่ใช้

กติกาและกระบวนการก็ไม่ได้แตกต่างจากที่เราส่วนใหญ่คุ้นเคยกันดีอยู่แล้ว เช่น อยู่ล่าความคึกคักคนอื่น ฟังอย่างตั้งใจ ให้เกียรติคนพูด เป็นต้น แต่มีขั้นตอนบางอย่างที่อาจแตกต่างออกไป ได้แก่

(1) การทำบรรยากาศการประชุมให้สบายๆ ผ่อนคลายและสนุก ในสภาพสังคมแบบบ้านเรา อ.ชัยวัฒน์ ภิระพันธุ์ แนะนำว่า ไม่จำเป็นต้องเป็นกาแฟ-ชา แต่เปลี่ยนเป็นผลไม้ต่างๆ ก็ใช้ได้

(2) ใช้โต๊ะแล้วนั่งรอบวง หากไม่มีโต๊ะ ก็นั่งรอบวงกับพื้นก็ได้ กลุ่มหนึ่งๆ ประมาณ 4-8 คนไม่เกินนี้ ในแต่ละกลุ่มให้มีกระดาษ 1 แผ่น สำหรับให้แต่ละคนได้เขียนบันทึก / วาดภาพ ความคิดตัวเองไว้

(3) ภายหลังจากแลกเปลี่ยนไปได้สัก 30 นาที ให้เปลี่ยนโต๊ะใหม่ และคุยในประเด็นเดิมต่อ โดยในโต๊ะเดิมหรือวงเดิม ให้เหลือคนไว้ 1 คน (เป็นเจ้าของร้านกาแฟ) ที่จะช่วยทำหน้าที่เล่าของเดิม และเชื่อมโยงประเด็นจากคนใหม่ๆ (ผู้เข้าร่วมคนใหม่ นอกจากจะฟังเจ้าของร้านแล้ว ก็สามารถดู ข้อความหรือภาพความคิดที่ถูกบันทึกไว้ เพื่อคิดต่อก็ได้)

(4) วันสัปดาห์ 2-3 รอบ (ขึ้นอยู่กับเวลา) ก็เป็นอันจบกระบวนการระดมความเห็นโดยใช้ สภากาแฟ

ผมขอสรุปหลักการสำคัญๆ ของสภากาแฟ อีกครั้งนะครับ ได้แก่ การทำบรรยากาศให้สบายๆ เป็นกันเอง, ตั้งใจฟัง, เชื่อมโยงความหลากหลายของมุมมอง, ประเด็นคำถามที่ใช้ระดมความคิดต้องชัดเจน เป็นเรื่องใกล้ตัว เช่น เรื่องในชุมชน ท้องถิ่น และกระตุ้นให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นเมื่อพร้อม

ท่านผู้ใดสนใจจะเข้าไปดาวน์โหลดเอกสารคู่มือต่างๆ ก็ตามสะดวกนะครับ ที่ http://www.new-paradigm.co.uk/world_cafe.htm และ <http://www.theworldcafe.com/>

บุญรักษาครับ

Happiness Monitor ฉบับสหรัฐอเมริกา

โอ๊ย... “เศรษฐกิจพอเพียง” ขันปฏิบัตินี้คนไทยยังติดลบ!

หลังพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติฯ เมื่อเดือนมิถุนายนเป็นต้นมา ทำให้คนไทยตื่นตัวกับแนวคิดต่างๆ อย่าง “ความสุขมวลรวมประชาชาติ” และ “เศรษฐกิจพอเพียง” อย่างกว้างขวาง

แล้วผลในทางปฏิบัติละ ก้าวไกลไปถึงไหน?

ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมเป็นต้นมา สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ได้เริ่มจัดทำผลการวิจัยเชิงสำรวจเรื่อง **รายงานดัชนีความสุขมวลรวมภายในประเทศของคนไทย** ออกมาอย่างต่อเนื่อง พบข้อสรุปที่น่าสนใจจำนวนมาก

ประเด็นหนึ่งที่น่าจับตามองก็คือ ผลการวัดดัชนีการปฏิบัติจริงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่ง

รายงานล่าสุดจัดทำขึ้นในเดือนกรกฎาคมพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมและทัศนคติขัดกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงหลายประการ เช่น

- ร้อยละ 40.8 ระบุว่า ยังคิดอยากจะทำอะไรก็ได้
- ร้อยละ 43.7 เชื่อสินค้ามาแล้วพบว่าไม่ค่อยใช้งาน
- ร้อยละ 68.4 ยังคิดว่า การแข่งขันแย่งชิงผลประโยชน์ทางธุรกิจช่วยชนะเป็นเรื่องปกติธรรมดา
- ร้อยละ 59.6 ยังคิดว่า การทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติธรรมดาในการทำธุรกิจ
- ร้อยละ 60.7 ยังซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล หรือเล่นหวยในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา

● ร้อยละ 44.7 จะเดือดร้อนต้องพึ่งผู้อื่นถ้าไม่มีเงินเดือนตอนนี้

● ร้อยละ 2.06 (เท่านั้น) ระบุว่า ตอนนี้ไม่มีเงินเก็บออมมากกว่าจำนวนรายได้ที่ได้รับต่อเดือน

จากข้อค้นพบข้างต้น เอแบคโพลล์ วิเคราะห์ว่าคนไทยยังแปรแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติปฏิบัติจริงในระดับที่ไม่น่าพอใจ เรียกว่า ถ้าตั้งช่วงคะแนน ตั้งแต่ -5 ไปจนถึงคะแนนเต็ม 5 ขณะนี้ยังอยู่ที่ระดับติดลบ คือ อยู่ที่ -1 เท่านั้น

ในการสำรวจครั้งต่อไป ไป ตัวเลขนี้จะขยับไปได้ไกลแค่ไหน ขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตของเรากุณในวันนี้นะเอง...

ห้องเรียนเรือแพ

การศึกษา “เหนือกระดาษ” ที่ลำพูน

อ.จิรัท ศรีสุวรรณ

ห้องเรียนเรือแพแก่งก้อ อ.ลี้ จ.ลำพูน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ทางโรงเรียนบ้านก้อ อ.ลี้ จ.ลำพูน เริ่มขึ้น ในฐานะโรงเรียนสาขา เพื่อให้ลูกหลานของกลุ่มชาวประมงที่เร่ร่อนหาปลาในแก่งก้อ ซึ่งเป็นแม่น้ำที่อยู่ระหว่างเขตพื้นที่ของ อ.ดอยเต่า จ.เชียงใหม่ อ.สามเงา จ.ตาก และ อ.ลี้ จ.ลำพูน มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น การที่ผู้ปกครองของเด็กต้องเร่ร่อนหาปลาไปมาไม่ได้ อยู่เป็นหลักแหล่ง จึงทำให้เด็กกลุ่มนี้ประสบปัญหา ไม่สามารถเดินทางไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านก้อได้ เนื่องจากล้าหลังอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนมาก โรงเรียนที่ตั้งอยู่เหนือกระแสน้ำช่วยก้อแห่งนี้จัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กนักเรียนในลักษณะที่ไม่เหมือนใคร เพราะเป็นโรงเรียนบนเรือแพ ในขณะที่ผู้ปกครองจะมักเขม้นกับการหาปลาในแก่งก้อเลี้ยงชีพ

ชุมชนเรือแพแห่งนี้มี 15 หลังคาเรือน สมาชิกแต่ละครอบครัว 3-5 คน กลางคืนจะออกไปเก็บปลาที่ได้ใส่ขายจนถึงรุ่งเช้า นำปลามาเก็บในเรือแพ จากนั้นก็ออกไปหาปลาอีกรอบช่วงกลางวัน เมื่อสะสมจนได้ปลาจำนวนพอขายได้ก็นำไปขายพ่อค้าที่ทำเรือทอ 2-3 วัน เมื่อว่างจากหาปลาก็พากันเก็บของป่าตามธรรมชาติเพื่อนำไปปรุงอาหารกิน ครอบครัวเหล่านี้ดำเนินชีวิตแบบเรียบง่ายและแบ่งปันเอื้ออาทรต่อกัน

จิรัท ศรีสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านก้อ อ.ลี้ จ.ลำพูน กล่าวว่า รูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอนของห้องเรียนเรือแพแก่งก้อนั้น ทางโรงเรียนได้จัดส่งครูผู้สอนจำนวน 1 คน เดินทางทางเรือเข้าไปสอนหนังสือให้แก่เด็กลูกหลานชาวประมงเร่ร่อนกลุ่มนี้ โดยสร้างเรือแพเป็นห้องเรียนเคลื่อนที่อยู่ในแก่งก้อ อีกทั้งยัง

ใช้ระบบกินนอนอยู่ในเรือแพ เมื่อผู้ปกครองเคลื่อนย้ายไปตามลำน้ำ ห้องเรียนเรือแพก็จะเคลื่อนตามไปด้วย โดยบางครั้งส่งไปไกลถึงเขต จ.ตาก

สภาพของสถานศึกษาที่แต่งเติมปัญญาให้แก่เด็ก ๆ ลูกหลานชาวประมงยากจนเหล่านี้เป็นแพไม้ธรรมดา โดยใช้ลูกบวบทำเป็นพุนได้แพ ต่อมา ทางกลุ่มโรตารี จ.ลำพูน ได้สนับสนุนทุนเพื่อปรับปรุงให้มั่นคงแข็งแรงขึ้น จนเป็นเรือแพที่ทำด้วยลูกพุนหลัก พร้อมกับต่อเติมห้องพักครูห้องนำไว้ในแพเดียวกัน

ปัจจุบันโรงเรียนที่ย้ายทำเลไปเรื่อย ๆ นี้มีนักเรียนรวม 5 คน เปิดการสอนชั้น ป.2-ป.6 ในปีการศึกษา 2548 มีนักเรียนจบการศึกษาแล้ว 1 คน

ครูสามารถ สุทะ แห่งโรงเรียนบ้านก้อจัดสรร สาขาห้องเรียนเรือแพ กล่าวว่า แม้จำนวนนักเรียนมีไม่มาก แต่ถือเป็นหน้าที่ของครูที่ต้องให้การศึกษา เพื่อเติมเต็มสิ่งที่ขาดให้พวกเขา

“สิ่งที่ผมอยากทำตอนนี้ก็คือการทำหมักถอยน้ำ เพราะที่นี่ไม่มีกรปลูกผัก เนื่องจากชาวบ้านไม่มีเวลา ต้องออกหาปลา ไม่อยู่เป็นหลักแหล่ง แพที่ว่าจะเป็นกะบะไม้ไผ่ ใสดินแล้วปลูกผักที่ต้องการ ใช้เชือกมัดติดกับแพปล่อยให้ลอยกลางน้ำ ถึงเวลาที่ถึงเชือกเข้ามาครูดน้ำ หรือเก็บกินเมื่อใดก็ได้”

ทุกวันนี้ ห้องเรียนเรือแพแก่งก้อยังคงลอยล่องไปบนสายน้ำ เพื่อให้การศึกษาในลักษณะที่สอดคล้องและเคลื่อนไหวไปตามวิถีของชาวประมงอันเรียบง่ายที่สืบมาช้านาน...

ชีวิต ชีวา / ทิ้งท้าย

10 ข้อคิด อ้าแขนรับความสุข

ระยะนี้หันไปไหนใคร ๆ ก็บ่นเครียด เครียด และเครียด ปล่อยให้แบบนั้นไม่ได้การละ เพราะดีไม่ดี เราดีละจะกลายเป็นปัจจัยก่อความเครียดให้คนรอบข้าง มาขยับปรับเปลี่ยนมุมมองกันหน่อยดีกว่า แค่นี้ก็องศาอาจทำให้เครียดกระจาย สุขภาวะ ย่อมได้กว่าแต่ถ้าเป็นกอง

1. มองช่วงเวลาแห่งความสุขในชีวิตของคุณ คอยจดจำสิ่งดี ๆ ที่เกิดขึ้นทุกวัน และบอกเพื่อนแทนที่จะบอกล่าแค้นความทุกข์เท่านั้น เวลาความสุขครบแบ่งปันถึงคนรอบข้างด้วยนะคะ แล้วเราจะมีความสุขยิ่งขึ้น
2. ฝึกสร้างทัศนคติที่ดีใส มองแต่ส่วนที่ดีที่สุด ในตัวคนอื่นแทนที่จะคอยจับผิด การจับผิดทำให้เราเป็นทุกข์และเป็นภาระความเครียดแก่ใจไป ระวังโรคประสาทจะถามหา
3. เน้นจุดแข็งของตัวเอง ด้วยการค้นหาคำคุณเก่งอะไร? คุณมีพรสวรรค์ด้านไหน? บางครั้งคุณจะลืมนัดของตัวเองไปได้ง่าย ๆ เวลาเปรียบเทียบกับคนอื่นที่เราคิดว่าเหนือกว่าเรา อันที่จริงแล้วทุกคนมีด้านดีของตัวเองและเปรียบเทียบกับไม่ได้หรอกค่ะ
4. อย่าหมกมุ่นว่าทำไมคุณถึงทำเรื่องนั้นเรื่องนั้นไม่ได้ ให้มองหาทางเลือกและความเป็นไปได้อื่นที่เป็รับคุณแทน แล้วจินตนาการว่าคุณอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ และดูว่าทางเลือกไหนทำให้คุณรู้สึกดีที่สุด
5. อยู่ใกล้คนที่ห่วงใยคุณอย่าพยายามทำทุกอย่างด้วยตัวเอง ให้ขอความช่วยเหลือจากพวกเขา อย่าคิดว่าคุณต้องทำได้อะไรที่ยากเกินไป ในบางครั้งก็เก้นกำลัง การร้องขอความช่วยเหลือไม่ใช่สิ่งที่น่าอาย และคอยเรียนรู้ว่าสิ่งที่คุณอยากจะทำและอยากทำให้ได้ ต้องเริ่มต้นอย่างไร

6. มองคำปฏิเสธในแง่ดี ทุกคำว่า “ไม่” จะนำคุณเข้าใกล้คำว่า “ใช่” ยิ่งขึ้น บางครั้งคุณก็จำเป็นต้องเริ่มต้นด้วยเรื่องแย่ ๆ แต่คงไม่มีใครเจอเรื่องแย่ ๆ ไม่ได้เสมอหรือจริงไหม
7. อย่าคิดว่าเรื่องเลวร้ายนั้นเกิดขึ้นกับคุณคนเดียว เป็นไปได้ว่ามันก็เกิดขึ้นกับคนอื่นล้านชนกัน อย่างมองปัญหาเพียงแคด้านเดียว และคิดเสมอว่าคนอื่นอาจจะเจอปัญหาเรื่องเดียวกันที่หนักกว่าเราเสียอีก
8. อย่าพอใจกับความสุระระยะสั้น เพราะความสุขที่ค่อย ๆ เกิดขึ้นทีละน้อยจากการบรรลุเป้าหมาย เช่น การเรียนภาษา เป้าหมายในอาชีพ จะทำให้คุณมีความสุขกว่าในระยะยาว
9. หาสมดุลมาจกกิจกรรมหรือช่วงเวลาที่คุณมีความสุข และคอยพยายามให้มีช่วงเวลานั้นบ่อย ๆ
10. ทำงานอย่างตั้งใจและเต็มที่ที่สุด เพราะคุณจะรู้สึกว่าการทำดีที่สุดแล้ว ก็จะไม่มีความกลัวอะไรเกิดขึ้นอีกเลย การที่เราตั้งใจทำในสิ่งที่มีหวังไว้ และไม่ไปตามคาด นั้นไม่ใช่เกิดจากความผิดพลาด และควรจะมีภูมิใจว่าเราได้ทำดีที่สุดแล้ว และเรียนรู้ที่จะทำใหดีขึ้นในครั้งหน้า จะทำให้เรามีกำลังใจ

ถ้าได้ผลอย่าลืมบอกต่อใคร ๆ ด้วยนะคะ

ส่งผ่านเส้นทางสู่ความสุขมาจาก Berrybotanic ใน <http://www.saranair.com/article.php?sid=10955>